

RĂZBOIUL AGRESIV AL RUSIEI ÎMPOTRIVA UCRAINEI: CAUZE, DESFĂȘURARE, URMĂRI*

CZU:327.56(477+470)

DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.1-68.14>Doctor habilitat în istorie, profesor universitar **Anatol PETRENCU**E-mail: anatol_petrencu@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-5449-1023

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, Cahul

Universitatea de Stat din Moldova

RUSSIA'S AGGRESSIVE WAR AGAINST UKRAINE: CAUSES, CONDUCT, CONSEQUENCES

Summary. On February 24, 2022, on the orders of Vladimir Putin, the President of the Russian Federation, military troops invaded Ukraine. The Kremlin wanted a quick and easy victory. But the Ukrainians resisted, being helped by the civilized world (the collective West). Russia's war is not only against Ukraine, but against the European civilization, of the Humanity. The war proved that the Russians had miscalculated: victory would be for Ukraine and the civilized world.

Keywords: Russia, Ukraine, aggressive war, UN, NATO.

Rezumat. Pe 24 februarie 2022, la ordinul lui Vladimir Putin, președintele Federației Ruse, trupele militare au invadat Ucraina. Kremlinul și-a dorit o victorie rapidă și ușoară. Dar ucrainenii au opus rezistență, fiind ajutați de lumea civilizată (Occidentul colectiv). Războiul Rusiei nu este doar împotriva Ucrainei, ci împotriva civilizației europene, a Omenirii. Războiul a demonstrat că rușii au calculat greșit: victoria nu poate fi decât a Ucrainei și a lumii civilizate.

Cuvinte-cheie: Rusia, Ucraina, război agresiv, ONU, NATO.

La 24 februarie 2023 s-a împlinit un an de la declanșarea războiului agresiv al Federației Ruse împotriva Ucrainei – stat suveran, independent, membru-fondator al Organizației Națiunilor Unite (ONU), ale cărei frontiere au fost recunoscute internațional, inclusiv de statele vecine Federația Rusă, Belarus, Polonia, Slovacia, Ungaria, România, Republica Moldova. În acest context, este important să accentuăm principiile de conviețuire pașnică a popoarelor și de soluționare a problemelor (diferendelor între state) atunci când ele apar.

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, care s-a soldat cu 73 de milioane de oameni morți (militari și civili), cu uriașe distrugerii materiale, oamenii politici ai Europei Occidentale și-au pus întrebarea: de ce încep războaiele devastatoare, aducătoare de suferințe nemărginite? Și au conchis: din cauza frontierelor!

După eforturi susținute, în august 1975, la Helsinki, 35 de state, între care cele două mari puteri – Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii –, Canada și toate celelalte state europene, cu excepția Albaniei și Andorrei, au semnat Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE), care prevedea inviolabilitatea frontierelor așa cum erau ele pe moment, „injuste”, „nedrepte” etc. Astfel, articolul III stipulează: „Statele participante consideră inviolabile,

* Articol elaborat în baza prelegerii ținute pe data de 23 februarie 2023 în Sala Azurie, Academia de Științe a Moldovei.

fiecare, toate frontierele celuilalt, precum și frontierele tuturor statelor din Europa și în consecință ele se vor abține acum și în viitor de la orice atentat împotriva acestor frontiere. În consecință, ele se vor abține, de asemenea, de la orice cerere sau de la orice act de acaparare și de uzurpare a întregului sau a unei părți a teritoriului oricărui stat participant” [1].

Statele semnatare ale Actului final de la Helsinki s-au obligat oficial, în fața întregii lumi, să nu recurgă la forță sau la amenințarea cu forța împotriva altui stat participant, să respecte integritatea teritorială a fiecăruia dintre statele participante, să reglementeze pașnic diferendele în cazul în care apar etc. În plus, statele semnatare au decis să nu se amestece în treburile interne ale altor state (articolul VI). Înțelegerea la care s-a ajuns la Helsinki în august 1975 a fost o realizare remarcabilă a umanității, inclusiv a conducerii URSS (pe acel moment). Nu întâmplător, liderului URSS L. Brejnev, semnatarului documentului citat, i-a fost conferită cea mai înaltă distincție militară sovietică, Ordinul „Pobeda” („Victoria”), inclusiv pentru faptul că a recunoscut, principiile inviolabilității frontierelor existente și neamestecului în treburile interne ale altor state.

După destrămarea URSS (1991) aceleași principii de inviolabilitate a frontierelor și neamestec în treburile interne ale altor state au fost extinse și asupra fostelor republici unionale: granițele dintre ele au fost recunoscute internațional ca fiind frontiere ale noilor

state suverane și independente. Federația Rusă (FR) a reconfirmat acest principiu și a recunoscut frontierele noilor state, inclusiv cu Ucraina.

În schimbul fostei URSS, liderii statelor independente, ai fostelor republici sovietice (cu excepția statelor baltice) au semnat Tratatul de constituire a Comunității Statelor Independente (CSI). În ianuarie 1993, la Minsk, a fost adoptat Statutul CSI, care stipula principiile ce stau la baza activității acestei organizații internaționale (cu trimitere la Actul final de la Helsinki): „respectul suveranității statelor semnatare, dreptul inalienabil al popoarelor la autodeterminare și dreptul la formarea propriului destin fără niciun amestec din afară”, precum și „inviolabilitatea frontierelor de stat, recunoașterea granițelor existente și refuzul de a achiziționa ilegal teritorii” [2].

Destrămarea URSS a condus la încălcarea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare (bombele atomice se aflau pe teritoriile Federației Ruse, Ucrainei, Kazahstanului și Belarus). A fost luată decizia de a concentra focoasele nucleare pe teritoriul Federației Ruse – moștenitoarea de drept a URSS. Conducerea Ucrainei a insistat asupra unor garanții suplimentare privind integritatea ei teritorială. În așa condiții, pe 5 decembrie 1994, la Budapesta, a fost semnat un Memorandum între Ucraina, SUA, Marea Britanie și Rusia. În schimbul cedării armelor nucleare sovietice, rămase pe teritoriul său, Ucraina a primit garanții de securitate a independenței: „Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord își reafirmă angajamentul față de Ucraina, în conformitate cu principiile Actului final al CSCE, să respecte independența și suveranitatea și frontierele existente ale Ucrainei” [3].

La scurt timp de la instalarea la putere (2000), președintele Federației Ruse Vladimir Putin și-a formulat drept scop „ridicarea din genunchi a Rusiei”. Eforturile noii guvernări de a impune ordinea și disciplina în țară a avut susținerea populației și a înregistrat anumite succese. „Ridicarea din genunchi” a Federației Ruse putea fi realizată pe două căi. Prima – pe baza respectării tratatelor internaționale privind independența și integritatea teritorială a statelor postcomuniste, inclusiv a fostelor republici sovietice unionale, colaborării economice reciproc avantajoase între ele, respectării drepturilor omului, a principiilor democratice. Subliniez că erau timpurile când CSI era prezentată drept o alternativă pozitivă Uniunii Europene.

Conducerea Federației Ruse a ales însă o altă cale de „ridicare din genunchi” – calea restabilirii fostului imperiu sovietic, ceea ce demonstrează că deși imperiul s-a destrămat, spiritul imperialist al cercurilor conducătoare ruse, dar și al unei părți importante a

populației Rusiei, a rămas și persistă [4]. Kremlinul a folosit în mod speculativ frustrarea populației din Rusia. Asemenea germanilor după înfrângerea în Primul Război Mondial, o bună parte dintre ruși s-au simțit lezați de implozia URSS – una dintre cele două supraputeri ale lumii, la timpul respectiv. Asemenea ideologiei naziste, care a considerat în mod eronat cum că germanii provin din arieni și constituie o rasă superioară care ar trebui să supună celelalte popoare, așa și rușii, personal Vladimir Putin, pretind că prăbușirea URSS a fost „o catastrofă geopolitică”, că rușii au fost mințiți de Occident (NATO, SUA). De aici și sarcina revenirii la „măreția” de cândva a URSS: decizându-se de trecutul comunist, Kremlinul de astăzi caută în trecutul istoric (țarist, sovietic și cel prezent) fapte mărețe, de superioritate față de alte popoare sau Occident, eroism de masă sau individual¹ [5].

Kremlinul a atras o atenție deosebită perfecționării armelor de diferite tipuri, de la infanterie la rachete intercontinentale și arme cosmice. V. Putin, comandantul suprem al Forțelor Armate Ruse, a monitorizat dezvoltarea forțelor armate, iar mass-media a căutat să propage cât mai convingător puterea militară a Rusiei. În mai 2019, unul dintre cei mai aprigi susținători ai militarismului rus, deputat în Duma de Stat a Rusiei, Piotr Tolstoi, a declarat: „Unicii noștri aliați sunt armata și flota. Iluzia păcii generale de mult a rămas în trecut. Acum este limpede: dragostea și prietenia le este oferită doar celor puternici [P. Tolstoi a avut în vedere puterea militară – *n.a.*]. Celor slabi imediat li se aduce democrația, nemijlocit cu bombardierele FMA [Forțelor Militare Aeriene] ale Statelor Unite [ale Americii]. Noi nu putem neglija potențialul nostru militar, deoarece noi nu suntem Elveția și pe noi nu ne vor lăsa să fim neutri. Va fi de ajuns ca Rusia să demonstreze slăbiciune și ea imediat va fi strivită. Bineînțeles, în numele unor scopuri, valori și interese înalte. Iată de ce pentru Rusia elaborarea și producerea activă [rapidă] a propriului armament nu este o chesti-

¹ Comparația Rusiei postsovietice cu Germania postbelică (Primul Război Mondial) demonstrează că în timp ce după război Germania a fost forțată să plătească o contribuție de război enormă (132 de miliarde de mărci aur), Rusia post-sovietică s-a căpătuit cu proprietăți ale fostei URSS. De ex., Ambasada URSS la București a trecut în proprietatea Federației Ruse. Și așa în toate statele lumii. Exemplele pot continua. Germania a pierdut teritorii populate majoritar cu etnici germani, Rusia, dimpotrivă – s-a căpătuit cu teritorii în care rușii sunt minoritari. În general, destrămarea URSS a fost o victorie a naționalităților ne-ruse, incluse cu forța în Imperiul rus sau cel sovietic. Iar rezistența și victoriile ucrainenilor în războiul cu Rusia demonstrează că națiunea ucraineană există și își afirmă identitatea națională în familia națiunilor lumii.

une de prestigiu, ci una de supraviețuire, este problema [asigurării] suveranității noastre” [5]. Atragem atenția: nimeni nu a amenințat Rusia, dimpotrivă, din 1992, în urma unui război agresiv, Rusia ține sub control până în prezent forțe militare în raioanele de est ale Republicii Moldova și în orașul Tighina cu satele din jur; Rusia a declanșat un război agresiv împotriva Georgiei (2008), iar în 2014 a anexat Crimeea. În plus, războiul Rusiei cu Ucraina demonstrează că tehnica militară rusă nu face față unui conflict militar modern. Deci, superioritatea declarată a armelor rusești față de cele occidentale a fost o cacealma a Kremlinului.

Timp de peste două decenii, populația Rusiei, în special tineretul, a fost educată în spiritul „patriotismului” rusec și al sacrificiului în numele Rusiei. Tot contextul educativ este condimentat cu simboluri militare sovietice și mesaje militare triumfaliste. În Federația Rusă au fost întemeiate o mulțime de tabere paramilitare de vară, există diverse cluburi paramilitare în care tinerii sunt antrenați în mânuirea armelor, în lupte marțiale etc.

Un fenomen relativ nou, dar care a luat mari proporții, este așa-numitul «Бессмертный полк» (Regimentul nemuritor). Având în piept panglica bicoloră „Sfântul Gheorghe”² [6; 7], iar în mâini – portrete ale unor militari ruși care au luptat împotriva Germaniei, purtând drapele roșii ale fostei URSS, în multe cazuri portretul lui Iosif Stalin, mulțimi de oameni de diferite vârste mărșăluiesc pe străzile orașelor nu doar din Federația Rusă, ci și din alte state, inclusiv în Republica Moldova. În locul comemorării militarilor căzuți în lupte (cu depuneri de flori la monumente, slujbe religioase, aprinderi de lumânări la biserici sau îngrijirea mormintelor), autoritățile de la Kremlin au transformat 9 mai într-o „sărbătoare” însoțită de declarații pretins patriotice, cântece, dansuri și beții. Este îngrijorător faptul implicării copiilor în aceste manifestări: îmbrăcați în uniforme asemenea celor ostășești, acestora li se prind la piept panglici bicolore, însemne ale URSS, în unele cazuri – chiar ordine sau medalii militare.

Ani în șir propaganda oficială a Kremlinului, subordonată complet autorităților ruse, a promovat o ima-

gine falsă a istoriei ucrainenilor, a limbii, culturii și stătalității lor. În viziunea propagandei ruse, Ucraina a fost și este prezentată ca un „proiect occidental”, un „stat eșuat”, și că la putere în Ucraina ar fi venit, după evenimentele din anul 2014 din Kiev, „banderoviștii” și „neo-naziștii” anti-ruși. De atunci până în prezent, propaganda oficială zilnic atacă verbal Ucraina. Însuși V. Putin nu recunoaște poporul ucrainean ca o națiune distinctă de ruși, ca un popor care are dreptul la statul său, la independență. Rusia a susținut multilateral regiunile separatiste din estul Ucrainei, de două ori a concentrat forțe militare importante la frontierele Ucrainei (vara și toamna, în jur de 120 000 de militari plus tehnică, spitale mobile etc.). Răspunzând la întrebarea unei ziariste despre relațiile Federației Ruse cu Ucraina, V. Putin a declarat cum că Ucraina a fost constituită de Vladimir Lenin, în 1924. Multe alte subiecte istorice sunt interpretate într-un mod voluntarist, pentru că așa văd rușii lucrurile. În mai 2021 am ținut un discurs prin care am combătut un șir de falsuri din monografia scrisă de prof. univ., dr. hab. Viaceslav Nikonov, nepotul lui Veaceslav Molotov, care reinterpretează istoria celui de-al Doilea Război Mondial după bunul său plac, încercând să justifice politica externă a URSS, inclusiv semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop [8].

Totodată, dar în mod special în a doua jumătate a anului 2021, Kremlinul a lichidat orice libertate de exprimare în cadrul acțiunilor de protest stradal și în mass-media. În Federația Rusă funcționează și este aplicată legea despre așa-numiții „agenți străini” (rus. – *иностранные агенты*). Asociațiile sau persoanele care întrețin legături cu parteneri din afara Federației Ruse sunt stigmatizate drept „agenți străini” (prin decizii de judecată), obligate să anunțe public acest lucru, în cazul încălcării prevederii respective a legii fiind drastic sancționate sau activitatea lor fiind scoasă în afara legii. De ex., unica televiziune de opoziție din Federația Rusă era „Dojdi”. De fiecare dată prezentatorii emisiunilor au fost obligați să anunțe: „Această informație (acest material) a fost produsă și este difuzată de mijlocul de informare în masă care îndeplinește funcțiile unui agent străin”. Mai mult ca atât: atunci când în știrile difuzate erau citate alte instituții considerate de autorități ca fiind „agenți străini”, prezentatorii erau obligați să declare că instituția respectivă este „agent străin”. La începutul acestui an TV „Dojdi” a fost scoasă în afara legii (interzisă).

Astfel, așa-numiții „agenți străini” sunt umiliți, defăimați, persecutați, separați de restul societății. V. Putin personal a insistat asupra unei atare practici: fiind întrebat de ce se întâmplă acest lucru, el a răspuns (cu un fals) că și în SUA funcționează o astfel de lege. Este cazul să facem următoarea precizare: în SUA func-

² Pe data de 7 aprilie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a decis să interzică folosirea în spațiul public a acestei panglici – simbol al agresiunii militare ruse, a interpretării false a victoriei URSS în cel de-al Doilea Război Mondial. În aprilie 2023, Curtea Constituțională, dând satisfacție cererii depuse de doi deputați socialiști, a decis că „Panglica Sfântul Gheorghe poate fi purtată, dar nu poate fi folosită pentru a justifica crimele de război și agresiunea rusă”. Aceeași decizie s-a adoptat și în privința literelor V și Z – simbolurile invaziei ruse în Ucraina. Deciziile respective au provocat un val de critici din partea societății civile.

ționează legea despre agenți străini, dar ea se referă la persoanele străine care activează în SUA și sunt remunerate de statele lor de proveniență. De ex., un ziarist rus lucrează în SUA fiind plătit de Federația Rusă. Pe când în Federația Rusă „agenți străini” sunt considerați cetățeni ruși care, chipurile, reprezintă interesele altor state. În Federația Rusă orice oponent politic este considerat dușman al Rusiei și autoritățile ori îl condamnă la ani grei de pușcărie, ori îl obligă să părăsească țara.

Cazul răfuielii cu omul politic Alexei Navalinii este de notorietate. Conducătorul unui centru de luptă cu corupția, Alexei Navalinii devenise incomod autorităților de la Kremlin prin dezvăluirile făcute, demonstrate public. Inițial, responsabilii de la Kremlin au dat ordin serviciilor speciale ca Alexei Navalinii să fie asasinat prin otrăvire. Datorită intervenției medicilor germani, viața i-a fost salvată și Alexei Navalinii s-a întors în patrie, în Federația Rusă. Dar după ce a trecut frontiera a fost arestat și condamnat la ani grei de pușcărie. Alexei Navalinii este un patriot rus, în opoziție politică față de actualul regim, nu a omorât pe nimeni, nu a furat bani publici etc. Cu toate acestea, el este considerat dușman al Rusiei, este cel mai cunoscut astăzi opozant politic din Federația Rusă, dar și din lume.

La sfârșitul anului 2021 Judecătoria Supremă a Federației Ruse a interzis (a scos în afara legii) organizația obștească internațională „Memorial” – organizație care a dezvăluit crimele regimului sovietic, a contribuit la reabilitarea sutelor de mii de oameni nevinovați, victime ale stalinismului. În opinia liderilor de la Kremlin, această activitate a „agentului străin” „Memorial” știrbește imaginea Rusiei. De aceea instanța supremă de judecată a decis lichidarea organizației. Cuvintele procurorului (exponentul Procuraturii Generale a Federației Ruse) merită să rămână în analele istoriei: „Este evident: speculând temele legate de represivitățile politice, „Memorialul” creează o imagine falsă Uniunii Sovietice ca stat terorist. De ce astăzi noi, urmașii victorioșilor, în loc să ne mândrim cu țara care a învins fascismul, trebuie să ne pocăim? Probabil de aceea pentru că activitatea asociației „Memorial” este plătită de cineva...” [9].

Iarși suntem nevoiți să facem o precizare: nu doar URSS a învins Germania hitleristă, ci URSS în alianță cu SUA, Marea Britanie, alte state și popoare din cadrul Coaliției antihitleriste. Apropo, și cu contribuția României din august 1944 până în mai 1945! În al doilea rând, ce are victoria asupra Germaniei naziste cu teroarea regimului comunist sovietic față de popoarele URSS? Ce are una cu alta? Represivitățile staliniste (terorismul de stat!) au fost condamnate chiar de comuniști, în februarie 1956, la Congresul al XX-lea al PCUS. La sfârșitul anului 2021, Federația Rusă consideră însă oficial că odioasele crime ale stalinismului

„șifonează” imaginea URSS, iar cei care studiază trecutul sovietic trebuie scoși în afara legii. Mai trebuie menționat că Federația Rusă și-a proclamat suveranitatea în iunie 1990, ceea ce înseamnă că s-a detașat de trecutul URSS și că actuala societate rusă nu poartă răspundere pentru crimele stalinismului.

Pe 29 decembrie 2021, Instanța de Judecată din Moscova a interzis activitatea Centrului de apărare a drepturilor omului având aceeași denumire „Memorial” și fiind considerat de asemenea „agent străin” [10]. Centrul a fost învinuit de depistarea și publicarea numelor persoanelor condamnate în Federația Rusă pe motive politice. În unele cazuri instanțele de judecată au adus învinuiri sută la sută asemănătoare cu cele invocate disidenților politici în timpul lui Leonid Brejnev.

Pe parcursul anului 2021 Federația Rusă a amenințat permanent Ucraina cu invadarea militară. Deputatul Vladimir Jirinovski³ în repetate rânduri a declarat la posturile publice TV că dacă i-ar sta în putință, ar fi dat ordin să lovească cu rachete Kievul și alte orașe ale Ucrainei, iar cel mai potrivit timp, în opinia lui, ar fi noaptea de Revelion, la ora 4 dimineața (2022!).

Politica Kremlinului a fost de a ține în alertă nu doar locuitorii Ucrainei, ci și restul Europei. La sfârșitul anului 2021 Kremlinul a înaintat două note ultimative – Statelor Unite ale Americii și Blocului NATO, prin care a cerut garanții securității FR, pe motiv că, chipurile, admiterea Ucrainei în NATO ar prejudicia securitatea Rusiei. V. Putin repetă mereu cum că statele membre ale NATO au promis Rusiei să nu se extindă în Europa de Est și nu s-au ținut de cuvânt. Experții au analizat aceste afirmații ale lui V. Putin și au constatat că nimeni niciodată nu a promis Rusiei ca NATO să nu admită state ce doresc semnarea Tratatului Atlanticului de Nord. Este o interpretare voit greșită a președintelui Federației Ruse. Dimpotrivă, anume Federația Rusă a cotopt Crimeea în 2014 și susține deschis regimurile separatiste pro-ruse din Donețk și Luhansk, amenințând Ucraina cu ocuparea ei definitivă. Admiterea Ucrainei în NATO (ca și a Georgiei) este dreptul suveran al acestei/acestor țări.

Pe data de 24 februarie 2022, fără a declara război Ucrainei, forțele militare ale Rusiei au invadat țara vecină, atacând cu rachete numeroase localități, inclusiv

³ Vladimir Jirinovski (25.04.1946–06.04.2022) – liderul formațiunii naționaliste Partidul Liberal Democrat din Rusia, ani în șir a propagat în Duma de Stat și la posturile TV ura față de Occident (față de SUA, în primul rând), a pledat pentru restabilirea fostului Imperiu rus sau sovietic în frontierele anului 1990, pentru lichidarea statelor independente constituite pe ruinele URSS și revenirea la gubernii, mereu a propagat războiul ca mijloc de realizare a intențiilor sale criminale. A avut o mare influență asupra lui V. Putin.

capitala Kiev. După cum demonstrează documentele capturate de ucraineni, precum și uniforme militare de paradă pe care și le-au pregătit pentru o defilare victorioasă militarii ruși etc., comandamentul rus considera că în 72 de ore Kievul va fi ocupat, conducerea Ucrainei va capitula, astfel Rusia își va extinde teritoriul. Dar ucrainenii au rezistat, au deturnat planurile agresive ale Kremlinului și luptă cu înverșunare pentru eliberarea teritoriului național. Neputincioasă, Rusia s-a dat la crime odioase împotriva umanității: mii de oameni civili au murit în urma bombardamentelor cu rachete sau bombe lansate de aviația rusă, au fost torturați și uciși, ca în localitatea Bucea și în alte orașe-satelit ale Kievului. Mii de edificii și imobile din zeci de orașe ale Ucrainei au fost distruse de tancurile și artileria rusă; câteva milioane de cetățeni ucraineni al luat drumul pribegiei.

Războiul agresiv al Rusiei împotriva Ucrainei demonstrează că miza și calculele Kremlinului au fost greșite. Ucrainenii nu doresc „eliberarea” rusă. În ce privește societatea rusă, în pofida pierderilor uriașe de vieți omenești și tehnică militară, aceasta continuă să susțină agresiunea Kremlinului în Ucraina. Fenomenul se explică prin restricțiile deosebit de dure, impuse de regim, dar și prin efectele propagandei de stat. Rusia a pierdut inițiativa tactică și strategică și se limitează la menținerea cu orice preț a regiunilor din estul Ucrainei (Donețk și Luhansk), precum și a unor regiuni din sudul Ucrainei.

Susținută de Occident (SUA, Marea Britanie, Polonia, Statele Baltice etc.), Ucraina își apără libertatea și țara, dar și valorile democrației occidentale. Războiul agresiv al Rusiei împotriva Ucrainei a demonstrat criza Organizației Națiunilor Unite, incapabilă (cel puțin deocamdată) să oprească măcelul rușilor în Ucraina. Nefiind admisă în NATO din cauza împotrivirii RFG și Franței, Ucraina evoluează pe calea Statului Israel: înconjurată de Rusia și Belarus – state totalitare și ostile Ucrainei democratice, ea va fi nevoită să-și fortifice forțele armate, să pregătească populația civilă să reziste diverselor provocări din partea vecinilor neprieteni Rusia și Belarus și să-și continue viața în condițiile unor amenințări permanente.

Războiul demonstrează că în fapt nu Ucraina, ci Rusia este un stat eșuat, cu o conducere ruptă de realități, șovină și coruptă, pornită agresiv împotriva omenirii.

Concluzii. În pofida angajamentelor internaționale, consfințite prin semnăturile conducătorilor Rusiei, Federația Rusă a declanșat un război sângeros împotriva unui stat suveran și independent – Ucraina. Rezistența militară a ucrainenilor a răsturnat planul unei cuceriri ușoare a Ucrainei. Încet dar consecvent,

Occidentul s-a mobilizat în vederea susținerii financiare, militare, materiale, logistice etc. a victimei agresiunii ruse. Războiul agresiv al Federației Ruse împotriva Ucrainei a demonstrat criza Organizației Națiunilor Unite, care, cel puțin deocamdată, nu-și poate realiza principala ei menire astăzi: să oprească agresiunea rusă. Războiul din Ucraina va lua sfârșit după realizarea următoarelor condiții: 1) deplina eliberare a teritoriului ucrainean până la frontierele recunoscute internațional în 1991 (inclusiv – Crimeea); 2) asigurarea securității de stat a Ucrainei postbelice (prin admiterea în NATO sau prin alte strategii militare); 3) plata reparațiilor de război de către Federația Rusă până la restabilirea deplină a bunurilor distruse sau avariate în Ucraina și 4) tragerea la răspundere a criminalilor de război, Vladimir Putin fiind deja declarat criminal de război de mai multe state ale lumii.

BIBLIOGRAFIE

1. Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa. București: Editura Politică, 1975, 279-290.
2. Ustav Sodruzhestva Nezavisimykh Gosudarstv, [online] <https://cis.minsk.by/page/180/ustav-sodruzhestva-nezavisimykh-gosudarstv-g-minsk-22-anvara-1993-goda> (consultat: 07.03.2023).
3. Memorandumul de la Budapesta, [online] https://ro.wikipedia.org/wiki/Memorandumul_de_la_Budapesta (consultat: 07.03.2023).
4. Vladimir Putin este în război de când a ajuns la conducerea țării. În: Gallagher Fenwick. Zelenski. Un actor pe scena vieții și a morții. București: Corint, 2022, p. 41 și urm.
5. Razvitiyu Oboronno-promyshlennogo kompleksa Rossii na etoy nedele bylo udeleno osoboe vnimanie, [online] <https://www.1tv.ru/news/issue/2019-05-19/19:40#6> (consultat: 07.03.2023).
6. Legea privind combaterea fenomenului de răspândire a dezinformării, votată în lipsa deputaților BCS și Șor, [online] <https://tv8.md/2022/07/04/legea-privind-combaterea-fenomenului-de-raspandire-a-dezinformarii-votata-in-lipsa-deputatilor-bcs-si-sor/197426> (consultat: 07.03.2023).
7. [online] <https://agora.md/2023/04/11/curtea-constitucionala-a-decis-ca-panglica-sfantul-gheorghe-poate-fi-purtata-dar-nu-poate-fi-folosita-pentru-a-justifica-crimele-de-razboi-si-agresiunea-rusa> (consultat: 07.03.2023).
8. Nikonov V. Bespamyatstvo. Kto nachal Vtoruyu mirovuyu voynu Moskva: Prosveshchenie, 2020, 383 s., [online] <http://anatolpetrencu.promemoria.md/?p=3439#more-3439> (consultat: 07.03.2023).
9. «Zdes' i seychas» na Dozhde. Dnevnoy vypusk novostey: 28 dekabrya 2021, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=H4082vo-yWc> (accesat 4.01.22, vezi de la minutul 3.37).
10. «Likvidatsiya neugodnykh»: pochemu zakryvayut pravozashchitnyy tsentr «Memorial», [online] https://www.youtube.com/watch?v=n-rl_poUvSs (consultat: 05.01.22).